

Vergaderjaar 2024–2025

36 681

Verslag van een werkbezoek aan Irak door een delegatie van de vaste commissie voor Defensie

Nr. 1

VERSLAG VAN EEN WERKBEZOEK AAN IRAK DOOR EEN DELEGATIE VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR DEFENSIE VAN 13 TOT EN MET 15 DECEMBER 2024

Vastgesteld 14 januari 2025

Een delegatie uit de vaste commissie voor Defensie heeft van 13 t/m 15 december 2024 een werkbezoek gebracht aan Irak. De delegatie was hiervoor uitgenodigd door het Ministerie van Defensie. De delegatie bestond uit de leden Kahraman (NSC, delegatieleider), Pool (PVV), Nordkamp (GL/PvdA), Heite (NSC), Van der Werf (D66) en Boswijk (CDA). De delegatie werd begeleid door een aantal medewerkers van het Ministerie van Defensie, onder leiding van de directeur van de Directie Operaties, SbN mevrouw J.M. Morang.

Het doel van het werkbezoek was tweeledig: het verkrijgen van nader inzicht in de wijze waarop de Nederlandse militairen hun twee missies in Irak uitvoeren, en het laten blijken van waardering voor het feit dat Nederlandse troepen onder vaak moeilijke omstandigheden hun werkzaamheden tijdens missies in het buitenland uitvoeren. Het bezoek aan de Nederlandse militairen in Bagdad en op de Al Asad Air Base stond daarom tijdens dit werkbezoek centraal. De delegatie heeft tijdens verschillende informele ontmoetingen met de Nederlandse militairen namens de Tweede Kamer haar grote waardering voor hun inzet in Irak uitgesproken.

Verder heeft de delegatie in Bagdad een gesprek gevoerd met de Consul-Generaal van Nederland in Irak (de heer J. Beerends) en een aantal medewerkers van de Nederlandse ambassade in Irak.

In onderstaand verslag worden de hoofdlijnen van dit werkbezoek kort weergegeven. Vanwege het vertrouwelijke karakter van veel van de gegeven informatie moet regelmatig met enkele volzinnen worden volstaan.

De delegatie dankt alle gesprekspartners en degenen die betrokken zijn geweest bij het organiseren van dit werkbezoek. De hartelijke ontvangst

en de goede begeleiding en informatievoorziening van de delegatie hebben in belangrijke mate bijgedragen aan het welslagen van het werkbezoek.

De voorzitter van de commissie,
Kahraman

De griffier van de commissie,
De Lange

Donderdag 12 december 2024 – Reisdag

Vrijdag 13 december 2024 – Bagdad

Na de noodzakelijke formaliteiten op de internationale vlieghaven van Bagdad brengt de delegatie eerst een bezoek aan de Nederlandse ambassade in Irak. De delegatie wordt daar gebriefd over de stand van zaken in Irak. Vanaf 2017 heeft Irak een gestage ontwikkeling doorgemaakt. De huidige regering van Irak benadrukt dat ISIS in Irak nu als verslagen kan worden beschouwd, resp. geen serieuze bedreiging meer vormt voor de staat Irak. Deze inschatting wordt tot op zekere hoogte gedeeld door de VS.

Deze ontwikkelingen zijn ook zichtbaar in Bagdad. Op sommige plekken doet Bagdad nu denken aan Dubai. Er wordt veel nieuwe infrastructuur aangelegd, waaronder grote hotels. Er zijn ook veel minder *checkpoints* en aanvallen van de diverse milities dan voorheen (ook al hebben deze milities nog steeds politieke en economische invloed).

Dit draagt er aan bij dat de regering van Irak nu streeft naar verdere verzelfstandiging. Tegelijkertijd wordt door Irak ingezet op het aangaan en onderhouden van bilaterale relaties met andere landen.

De huidige regering van Irak is een coalitieregering. Tot nu toe weet de regering het midden te houden tussen omgaan met pro-Iraanse invloeden en samenwerking met westerse landen. In oktober 2025 worden er volgens de huidige planning weer nieuwe verkiezingen gehouden.

De recente ontwikkelingen in Syrië kwamen onverwacht. Irak heeft er geen belang bij om bij de conflicten in Syrië betrokken te raken. Daar wordt overigens niet door alle belangengroeperingen hetzelfde over gedacht. Men maakt zich in Irak wel zorgen over de mogelijke expansie van ISIS in Syrië. De hoop is dat er geen herhaling zal komen van 2014, toen ISIS snel meer macht kreeg in Irak.

De Koerden zitten in de huidige regeringscoalitie. Tegelijkertijd leven de Koerden in een autonome regio binnen Irak. Er zitten duizenden Koerden met een Nederlands paspoort in genoemde regio.

Irak is in potentie een rijk land, vanwege de olie (voor gas is Irak afhankelijk van Iran). Het land zou daarmee de eigen broek moeten kunnen ophouden. De rijkdom is echter onrechtvaardig verdeeld.

Irak en Iran zijn al met al nauw met elkaar verbonden. Dat geldt overigens ook voor de relatie met andere omliggende landen. Irak zet in op verdere versterking van deze bilaterale relaties.

Nederland wordt in Irak als betrouwbare partner gezien. Het feit dat Nederland bijdraagt aan de NAVO-missie in Irak (NMI) draagt daar zeker aan bij.

Vervolgens wordt de delegatie rondgeleid op UNION III, de thuisbasis van de Nederlandse militairen in Bagdad. Ook ontvangt de delegatie een eerste briefing over de (Nederlandse deelname aan de) *CJTF-OIR* (*Combined Joint Task Force-Operation Inherent Resolve*). Naast de ondersteuning van de adviseursfunctie vanuit Bagdad kunnen de Nederlandse helikopters op de Al Asad Air Base mede worden ingezet voor de OIR-missie. ISIS mag dan territoriaal sterk zijn teruggedrongen, ideologisch is dat veel minder het geval.

De delegatie wordt daarna ontvangen door de (Nederlandse) Commandant van de NATO Mission Irak (NMI), GenMaj. C. Schreurs. De kern van de missie is het adviseren van Irakese militairen en (federale) politiemensen. Het karakter van de advisering is vooral strategisch. Zo zijn de adviseurs niet actief betrokken bij trainingen. Wel wordt bij voorbeeld geadviseerd over uiteenlopende onderwerpen als materieelverwerving, waarden en normen, centrale vs. decentrale aansturing, communicatie en omgang met media. Een substantieel gedeelte van de ca. 650 militairen

uit veel verschillende landen (waarvan nu bijna de helft uit Nederland) die onderdeel uitmaken van deze missie, levert *force protection*.

Tijdens de lunch, het diner en een voor de delegatie georganiseerde *meet & greet* spreken de leden van de delegatie in informele *setting* met vnl. Nederlandse uitgezonden militairen. Ditzelfde geldt ook voor de zaterdag en (t/m de lunch) de zondag. De delegatie is onder de indruk van de inzet, capaciteiten en betrokkenheid van de Nederlandse militairen bij de NMI- en OIR-missie.

Zaterdag 14 december 2024 – Bagdad

Op deze dag worden de NMI- en OIR-missie nader toegelicht. Omdat de geplande verplaatsing per helikopter naar de Al Asad Air Base vanwege een zandstorm geen doorgang kan vinden, blijft de delegatie ook deze hele dag in Bagdad. Die verplaatsing zal nu zondagochtend met de Gulfstream plaatsvinden. Tijdens de extra tijd wordt onder andere een bezoek gebracht aan een onderdeel van de luchtverdediging van UNION III.

V.w.b. de NMI-missie verneemt de delegatie onder meer dat standaardisatie van de processen tussen de verschillende deelnemende landen veel tijd en energie vraagt, onder andere omdat de verschillende landen ieder hun eigen *caviats* hebben. Daarnaast moeten de processen ook met de Iraakse *counterparts* worden afgestemd.

V.w.b. de OIR-missie (waarbij ook videocontact wordt gelegd met een Nederlandse vertegenwoordiger in Erbil) wordt benadrukt dat deze missie in heel Irak plaatsvindt, met uitzondering van het zuiden (regio Basra). Doel van de missie is en blijft ISIS te verslaan, zowel in Irak als in Syrië. Speciale aandacht in dit kader voor de situatie in het vluchtelingen- c.q. gevangenkamp Al Hol is onverkort noodzakelijk, mede vanwege de grote aantallen daar aanwezige tieners die deels potentiële nieuwe ISIS-strijders zijn.

De Commandant NMI nodigt de delegatie tussendoor uit voor een typisch Iraakse maaltijd.

Zondag 15 december 2024 – Al Asad Air Base en terugreis

De delegatie reist in de ochtend van Bagdad naar de Al Asad Air Base. Daar wordt de delegatie ontvangen door de commandant van het Nederlandse helikopterdetachement, LtKol Spithoven. Hij zet uiteen dat het helikopterdetachement tezamen met het *National Support Element* de Taskforce Lion vormt, in totaal bestaande uit ca. 90 personen. De taskforce heeft de beschikking over drie CH-47F Chinook helikopters. Met de helikopters wordt een bijdrage geleverd aan zowel de NMI- als de OIR-missie. De samenwerking met de andere landen is goed. Deze transporthelikopters zijn een schaars goed binnen de missies, maar tegelijkertijd wordt de Nederlandse inbreng door de andere landen als uitstekend beoordeeld. Het leveren van deze Nederlandse bijdrage aan de genoemde missies staat of valt met de aanwezigheid van de VS op de basis voor bewaking en verdediging.

Aan het einde van de middag vertrekt de delegatie met de Gulfstream weer naar Nederland.